

Broj: 01,02,03,04/1,03/11-05-555/08

Sarajevo, 12. 2. 2009. godine

Kolegiju obaju domova Parlamentarne skupštine BiH

Povjerenstvu za vanjske poslove Zastupničkog doma PSBiH

Povjerenstvu za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, promet i veze Doma naroda PSBiH

Izaslanstvu PSBiH u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe

Kolegiju Tajništva PSBiH

**IZVJEŠĆE S PRVOG DIJELA REDOVITOG ZASJEDANJA PARLAMENTARNE
SKUPŠTINE VIJEĆA EUROPE ZA 2009. GODINU, STRASBOURG, 26-30. siječanj 2009.**

U Strasbourgu je od 26. do 30. siječnja 2009. godine održan prvi dio redovitog zasjedanja Parlamentarne skupštine Vijeća Europe. Na zasjedanju je sudjelovalo Izaslanstvo PSBiH, u kojem su bili:

1. Bakir Izetbegović, predsjedatelj;
2. Milica Marković, članica;
3. Slavko Matić, član;
4. Azra Hadžiahmetović, članica;
5. Mladen Ivanić, član;
6. Edina Hrnjić, tajnica;
7. Adnan Bešić, prevoditelj.

Prvim dijelom redovitog zasjedanja PSVE-a prevladavale su sljedeće teme:

- *Pristup ljudskim pravima za osobe s invaliditetom i njihovo puno i aktivno sudjelovanje u društvu,*
- *Provedba Rezolucije PSVE-a 1609 u Armeniji,*
- *Propisivanje audiovizualnih medijskih usluga,*
- *Suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom i njegova univerzalnost,*
- *Istraživanje zločina koja su navodno počinili visoki dužnosnici za vrijeme vladavine predsjednika Kučme – slučaj Gongadze kao tipičan primjer,*
- *Provedba Rezolucije 1633 o posljedicama rata između Gruzije i Rusije,*
- *Situacija u Gazi,*
- *Rasprava po žurnom postupku o globalnoj financijskoj krizi,*
- *Privatne vojne i zaštitatarske tvrtke i opadanje državnog monopola na uporabu sile,*
- *Stav prema spomenicima izloženim raznim povijesnim interpretacijama u zemljama članicama Vijeća Europe,*

- *Elektronička demokracija,*
- *Feminicidi.*

Dvjema sjednicama iznimno uspješno je predsjedao g. Mladen Ivanić, u svojstvu potpredsjednika Parlamentarne skupštine VE (*Istraživanje zločina koje su navodno počinili visoki dužnosnici za vrijeme vladavine predsjednika Kučme – slučaj Gongadze kao tipičan primjer, Stav prema spomenicima izloženim raznim povijesnim interpretacijama u zemljama članicama Vijeća Europe*).

Početak zasjedanja obilježen je izborom predsjednika i dvadeset pet potpredsjednika Skupštine Vijeća Europe. Za predsjednika PSVE-a ponovno je izabran g. Lluís Maria de Puig, a g. Mladen Ivanić za člana Ureda, odnosno jednog od dvadeset pet potpredsjednika Parlamentarne skupštine Vijeća Europe. U uvodnom obraćanju se g. De Puig zahvalio parlamentarcima na ukazanom povjerenju što u još jednom mandatu obnaša funkciju predsjednika Parlamentarne skupštine Vijeća Europe. Napomenuo je kako Vijeće Europe ove godine slavi svoju 60. godišnjicu, te da je u proteklim godinama pokazalo izvanrednu sposobnost prilagodbe političkoj stvarnosti europskog kontinenta. Danas je VE bedem obrane demokracije, ljudskih prava i vladavine prava. „Ljudska prava su prva pogođena u svakoj kriznoj situaciji, a život stalno zadaje nove izazove kako bi iskušao našu sposobnost pronalaženja odgovora, primjerenih vrijednostima koje slijedimo“, rekao je predsjednik De Puig. Dajući kratak pregled tema dnevnog reda, najprije se osvrnuo na raspravu o posljedicama rata između Gruzije i Rusije. „Iako je oružje utihnulo, ne smijemo si dopustiti da zaboravimo ili olako shvatimo patnje koje je ovaj rat nametnuo ljudima koji ni na koji način nisu odgovorni za njega (...). Sada je naša dužnost gledati naprijed i osigurati da se takve neprihvatljive situacije nikada više ne ponove. Iskreni i otvoreni razgovori koje smo imali u Tbilisiju i Moskvi bili su ohrabrujući i uvjereni smo da je dijalog jedini put koji vodi naprijed“, izjavio je g. De Puig. Na dnevnom redu bila je i rasprava o situaciji u Armeniji zbog teškoća s kojima se ta zemlja suočava još od zadnjih predsjedničkih izbora. U vezi s tim je g. De Puig izrazio nadu da će kolege iz Armenije shvatiti kako PSVE svojom kritikom ne namjerava izolirati njihovu zemlju nego pomoći Armeniji da se integrira u VE, kao zajednicu vrijednosti kojoj se sama odlučila pridružiti. Osvrćući se na dnevni red, predsjednik PSVE-a najprije je govorio o situaciji u Gazi. Svjestan činjenice da organizacije poput VE-a nisu u mogućnosti zaustaviti borbe, g. De Puig izjavio je kako one mogu pomoći u poticanju dijaloga između strana u sukobu. „Moramo učiniti sve što je u našoj mogućnosti kako bi se naš tripartitni forum u kojem sudjeluju i predstavnici Knesseta i Palestinskog zakonodavnog vijeća razvio i funkcionirao što je učinkovitije moguće“, zaključio je De Puig. Posebice se osvrnuo na izbor Baracka Obame za predsjednika Sjedinjenih Američkih Država. „Prije četrdeset pet godina veliki borac za ljudska prava Martin Luther King imao je san. Prije nekoliko dana taj san je postao stvarnost izborom predsjednika Sjedinjenih Američkih Država, Baracka Obame. Neki ovo vide samo kao dio poznatog *američkog sna*. Ali griješe. San Martina Luthera Kinga je drukčija vrsta sna; to je cijela vizija svijeta koja ljudska prava stavlja u samu srž političke pozornosti“, rekao je De Puig. Na kraju je glede najave Obame da zatvori Guantanamo, podsjetio da je PSVE prvi osudio europske zemlje koje su zatvorile oči pred otimanjima i torturama što ih je provodila CIA, osudivši zatvor Guantanamo kao izvrtnje ideala pravde. De Puig je izjavio da Obamina najava daje nadu u mogućnost Europe i SAD-a da ujedine snage u njihovoj tradicionalnoj ulozi prvaka u poštivanju najviših standarda međunarodnog prava.

Rasprava o osobama s invaliditetom rezultirala je usvajanjem rezolucije kojom članovi PSVE-a traže od država članica da pitanje invaliditeta uvrste u oblikovanje politike u svim područjima i za to izdvoje potrebna sredstva. Kako bi ubrzali integraciju ljudi s invaliditetom u društvo i poštovanje njihovih ljudskih prava, Skupština je pozvala vlade da takvim osobama osiguraju pristup obrazovanju, održivom zapošljavanju i zdravstvenoj njezi, te da im osiguraju pristup javnim površinama i prijevozu. G. Bernard Marquet pozvao je države članice VE-a da promiču i provode Akcijski plan VE-a za osobe s invaliditetom, kojim je obuhvaćano razdoblje 2006-2015. godine, a

čiji je cilj da poticanjem jednakih mogućnosti pruži praktične odgovore za svakodnevne probleme s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom.

Važna rasprava na siječanjskom zasjedanju bila je ona o Međunarodnom kaznenom sudu i njegovoj univerzalnosti. Tim povodom Skupštini se obratio i g. Philippe Kirsch, predsjednik Međunarodnog kaznenog suda, navodeći kako je potrebna univerzalna ratifikacija Statuta Suda, što će omogućiti okončanje prakse nekažnjivosti za ozbiljne međunarodne zločine. Istaknuo je značaj potpore Vijeća Europe radu Suda, te izjavio da VE može doprinijeti daljnjem uspjehu i djelotvornosti Suda potičući svoje države članice i zemlje promatrače na osiguranje praktične podrške, izvora i suradnju koja je Sudu potrebna za funkcioniranje.

U raspravi o Međunarodnom kaznenom sudu sudjelovala je i gđa Milica Marković. Gđa Marković je kazala kako je danas, u vremenu globalizacije, važno da svaka država i cijela međunarodna zajednica budu jedinstveni u borbi protiv ratnih zločina, genocida i zločina protiv čovječnosti. Uostalom, to i jest osnova za mir, stabilnost i humanost svakog društva na planetu. „Znam to dobro, budući da dolazim iz države koja je prošla strašni rat, koji je bio sukob između njezinih triju naroda. Taj rat bio je bolan i očajan za sve u BiH. Usporedbe radi, želim reći sljedeće: tijekom uspostave Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju (ICTY) sa zadaćom da sudi fizičkim osobama optuženim za genocid i ratne zločine, vjerovalo se da je uspostavljena neovisna pravosudna institucija čiji je cilj uspostava istine i pravde za sve kojima je rat nanio štetu, a naročito žrtvama rata. Točno je kako je tijekom uspostave ICTY-a, 1993. godine, Rezolucijom 827 Vijeća sigurnosti, bilo država koje su smatrale da će ICTY postati sredstvo za političke odluke. Nažalost, nakon nekoliko presuda ovoga Suda očito je da je donio nekoliko presuda koje imaju političku pozadinu. Primjer: ICTY je donio presudu kojom je na minimalnu kaznu osudio osobe koje su počinile strašne zločine čije su žrtve bili Srbi. Ovaj je Sud osudio Namera Orića, zapovjednika bosanske vojske, na dvije godine zatvora, a to je osoba koja je počinila ratne zločine i genocid u kojima je bilo više od 3000 srpskih žrtava. Gdje je tu pravda i neovisna misija međunarodnog prava? Zbog toga po pitanju pristupa ovome pitanju, kao i misiji Međunarodnog kaznenog suda (ICC), treba biti iznimno pažljiv. Nitko ne postavlja pitanje i problem što je potrebno osuditi sve koji su optuženi za genocid, zločine protiv čovječnosti i ratne zločine. Potrebno je jako podržati tendenciju i novine u radu ICC-a glede svrstavanja silovanja u zločin, koje Rimski statut opširno obrazlaže i definira silovanje kao pravi međunarodni zločin, a ne samo kao nasrtaj na čast i dostojanstvo. Na kraju bih željela reći da je za svaku međunarodnu instituciju, a naročito za ICC, od suštinske važnosti neovisnost i pravednost. Ako su ove dvije vrijednosti osnova i smisao djelovanja ICC-a, onda tu nema mjesta politici. Naravno, ICC-u treba najprije dati formalne uvjete kako bi on mogao raditi. Stoga ja podržavam Prijedlog rezolucije o suradnji s ICC-om i obvezu svoje države da potpiše i ratificira Sporazum o povlasticama i imunitetu ICC-a“.

Povodom rasprave o posljedicama rata između Gruzije i Rusije, Parlamentarna skupština VE pozvala je obje zemlje da odobre bezuvjetan pristup humanitarnim organizacijama u Južnu Osetiju i Abhaziju, potvrdivši kako je nedopustivo da ljudi koji tamo žive ne budu obuhvaćeni mehanizmima VE-a za zaštitu ljudskih prava. Skupština je pozvala na izradu akcijskog plana kojim će biti obuhvaćeni stanovnici tih područja, a u koji bi mogla biti uključena uspostava funkcija ombudsmana na terenu radi istraživanja i dokumentiranja kršenja ljudskih prava nastalih kao ishod rata. Parlamentarci su također osudili što je Rusija priznala neovisnost Južne Osetije i Abhazije, i to priznanje okarakterizirala kao „kršenje međunarodnog prava i statutarnih načela Vijeća Europe“.

Raspravljajući o pravnom reguliranju privatnih vojnih i zaštitarskih tvrtki, parlamentarci su zaključili potrebnim da vlade normiraju privatne vojne i zaštitarske tvrtke kako bi osigurali da se njihovo osoblje pridržava standarda ljudskih prava koji se primjenjuju u državnim vojskama i sigurnosnim službama. Zaključeno je potrebnim donijeti konvenciju kojom će se od takvih tvrtki zahtijevati veća transparentnost, traženje suglasnosti parlamenta za sve strane misije koje provode, te da se svi zakoni i pravila koja se odnose na vojsku i policiju trebaju odnositi i na njih.

U raspravi o spomenicima izloženih različitim povijesnim interpretacijama u zemljama članicama Vijeća Europe zaključeno je da takvi spomenici ne bi smjeli postati uzrokom tenzija unutar država ili između različitih zajednica. Skupština je pozvala zemlje članice da potaknu najširu moguću debatu o sudbini kontroverznih spomenika, u koju će biti uključeni povjesničari, djelatni članovi civilnog društva i politički čelnici. U tom smislu je Skupština uvjerenjena da sporovi mogu biti vremenom riješeni, odvijanjem procesa koji je specifičan za svaku naciju, te da odluka o sudbini takvih spomenika treba biti u isključivoj nadležnosti države u kojoj su spomenici smješteni. Kada su u pitanju groblja i lokaliteti na kojima se nalaze posmrtni ostaci poginulih vojnika, države su obvezne postupati u skladu s međunarodnim ugovorima, a Skupština preporučuje da države članice konzultiraju članove obitelji stradalih vojnika i relevantne nevladine organizacije prije ekshumiranja stranih vojnika ili žrtava rata koji su ukopani na teritorijima država članica.

Većina sudionika u raspravi o situaciji u Gazi ocijenila je kako ovoj raspravi nije posvećena potrebna pozornost, smatrajući da je za ovu temu bilo potrebno odvojiti cijeli dan. Umjesto toga, rasprava je uvrštena kao zadnja točka dnevnog reda trećega dana zasjedanja, te je unatoč velikom broju prijavljenih za raspravu, a uslijed vremenskog ograničenja, uspjelo govoriti tek nekoliko parlamentaraca (g. Izetbegović je bio prijavljen za raspravu, ali se nije obratio Skupštini zbog velikog broja prijavljenih). Sudionici u raspravi suglasili su se kako se u Gazi odvija strašna ljudska tragedija, te su osudili napade Hamasa na Izrael, ali i izrazili potpuno nerazmijevanje za opseg izraelskog odgovora, karakterizirajući ga kao pretjeranu i potpuno nerazmjernu uporabu sile. Nekolicina govornika istaknula je da Izrael mora postupati u skladu s međunarodnim pravom i poštovati ljudska prava i rezolucije UN-a. Ocijenjeno je da je uloga VE-a u rješavanju ovoga sukoba vrlo skromna, no ipak snaga PSVE-a leži u međuparlamentarnom dijalogu i mjerama izgradnje povjerenja.

Rasprava o globalnoj financijskoj krizi uvrštena je u dnevni red siječanjskog zasjedanja kao žurna rasprava. PSVE je podsjetio europske vlade na njihovu odgovornost u zaštiti socijalnih i ljudskih prava građana. Katastrofalne posljedice krize, što je mišljenje PSVE-a, prijete da potkopaju same temelje demokracije. Prema ocjeni parlamentaraca, od ključnog je značenja da se ekonomska solidarnost, koordinacija i kooperacija provode ne samo među članicama VE-a i industrijaliziranim državama, nego i sa zemljama u razvoju. Parlamentarci su, slijedom prijedloga izvjestitelja za ovu temu g. Kimmo Sasija, naveli nekoliko načela kojima je cilj ublažiti recesiju i reformirati financijski sustav, osigurati stabilnost financijskih tržišta osiguravajući likvidnost, omogućavajući tržištima da budu transparentnija, potičući smisao za moralno među ekonomskim sudionicima i unapređujući pravila kojima se upravlja financijskim tržištima. Zaključili su da vlade moraju učiniti sve što je u njihovoj mogućnosti kako bi vratile povjerenje javnosti u funkcioniranje ekonomije. U ovoj raspravi je sudjelovala i gđa Azra Hadžiahmetović, koja je ocijenila pozitivnim izvješće g. Sasija. Osvrćući se na izvješće, naglasila je kako ono upozorava na *spill over* efekt sa financijske na političku i sferu ljudskih prava i na potrebu inkorporiranja ekonomske i socijalne dimenzije u set rješenja koja se uslijed nove situacije poduzimaju na nacionalnom i međunarodnom planu. Gđa Hadžiahmetović skrenula je pozornost na nekoliko pitanja:

-*Gdje je granica do koje vlade mogu sanirati posljedice financijske krize zadužujući buduće naraštaje?*

- *Kako se danas u internacionaliziranoj i globaliziranoj ekonomiji rješenja mogu adresirati na nacionalne ekonomije?*

- *Koji regulacijski instrumenti stoje vladama na raspolaganju za probleme uzrokovane spill overom?*

-*Ako je kriza pokazala da financijski tokovi upravljaju realnom ekonomijom, tko će i kako upravljati budućim financijskim tokovima?*

-*Kako nas iskustvo uči da krize jačaju ekonomske nacionalizme, kako osigurati potrebnu koordinaciju, kooperaciju, zajednički angažman na rješavanju ovog globalnog problema?*

- *Može li zahtjev za izmjenom filozofije slobodnog tržišta i deregulacijom dovesti do novih oblika protekcionizma?*
- *Može li to dovesti u pitanje filozofiju na kojoj počiva svjetski trgovinski sustav i kako okončati trgovinske pregovore iz Dohe?*
- *Kako se sve ovo može odraziti na integracije, posebice EU? Može li to dovesti u pitanje daljnje proširenje i njegovu dinamiku? Kako se to može odraziti na europske zemlje izvan EU?*

Gđa Hadžiahmetović postavila je i pitanje - koje se mjere odnose na zemlje jugoistočne Europe, te jesu li one prepuštene samo ograničenim mogućnostima MMF-a i Svjetske banke? Imaju li dovoljno kapaciteta da se nose s posljedicama krize i jesu li ovisne o stanju u EU? Neće li plaćati cijenu uspješne reforme bankarskog sektora i reduciranih operacija stranih banaka, koje su ključne za njihovu ekonomsku aktivnost? Na kraju je zaključila da dio navedenih pitanja i dvojbi traže i žuran odgovor Parlamentarne skupštine Vijeća Europe.

Tijekom zasjedanja se g. Bakir Izetbegović susreo s predsjednikom PSVE-a, g. Lluïsom Maria de Puigom. Tema sastanka bio je predstojeći posjet g. De Puiga Bosni i Hercegovini. Predsjednik De Puig izrazio je zadovoljstvo ponuđenim programom posjeta, ali i izrazio žaljenje što zbog obveza u svojoj zemlji mora skratiti posjet Bosni i Hercegovini. Svrha njegova posjeta BiH je želja za boljim upoznavanjem prilika u zemlji te utvrđivanje na koji način VE i PSVE mogu pomoći Bosni i Hercegovini. On je u dva navrata bio izvjestitelj o obrazovnom sustavu u BiH, naglašavajući kako je bilo teško prenijeti kompleksnost situacije kolegama u Komitetu za kulturu, znanost i obrazovanje. G. Izetbegović odgovorio je da je to posljedica rata i zapravo je riječ o „nenormalnoj“ situaciji, u kojoj se tri naroda boje jedan drugoga i kreiraju kompleksne modele. Izrazio je nadu da će se ovakva situacija vremenom promijeniti. G. De Puig izjavio je da VE može ponuditi pomoć BiH kada su u pitanju ustavne promjene, no odluka je u rukama građana BiH. Na kraju je rekao da je glavni grad BiH prije rata bio poznat po multijezičnosti i multikulturalnosti diljem svijeta, pa tako i u njegovoj zemlji.

Pripremila:

Edina Hrnjić

tajnica Izaslanstva

Odobrio:

Bakir Izetbegović

predsjedatelj Izaslanstva